

Tallinna Rootsi-Mihkli KOGUDUSE AJALEHT

Nr 18, detsember 2008

*Armas kaaskristlane,
Eesti luterliku rahvakiriku liige!*

Tervitan Sind südamest lähenevate jõulupühade ja aastavahetuse puhul!

On olnud eriline aasta, mil võisime tähistada Eesti Vabariigi 90. aastapäeva ning olla Jumalale tänulikud nii iseseisvuse kui selle usulise allika eest. Omariikluse eel ja järel kuulus kirikusse ju kogu rahvas. Siin sai omaseks äratundmine, et oleme „pühade kaaskodanikud ja Jumala kodakondsed“ (Ef 2:19) – suutelised vastutama ja osadust pidama. Hästi väljendub see põlvest põlve armsas jõuluhümnis: „Kristus on tulnud, meid lunastanud! Ristirahvas, ristirahvas, rõõmusta!“ (KLPR 29)

Kuigi vaenutuuled on meie rahvast ja kirikut vintsutanud, võime rõõmustada, et viimastel aastatel on ristimiste, leerilaste ja laulatuste arv taas kasvanud. See tähendab vaimsemat ja tervemat eluhoiakut paljudes peredes. Täna Sind, et oled oma kristlaseksolemisega – usu, palvete ja ohvrivalmidusega sellele kaasa aidanud ja aitamas. Kristuse mõtte kohaselt saab kirik olla maa sool vaid sedavõrd, kui suur on tema liikmete ühine panus.

Meenutan, et kuulutasin mööduva ja ka uue aasta ristimise teema-aastateks juhtmõtte all „Uue elu allikale!“ Kust mujalt kui esivanemate kirikust, Kristuses meile kingitud vaimulikust kodust, peaks noor põlvkond ammutama eeskuju, ideaale, armastust, paremaid mõtteid, puhast südant? Niisugust vaimuvara vajatakse praegu nii perekonnas, koolis kui kogu ühiskonnas. See on üldinimlik missioon.

Lucia 2008

Misjonikäsus kutsus Jeesus tegema jüngriteks kõiki rahvaid neid ristides ja õpetades (Mt 28:18-19). Olgu meiegi uue aasta palvesoov ja ülesanne juhtida Jumala juurde kedagi, kes on olnud kaugel. Aidakem tal leida teed kodukirikusse, Jumala laste perekonda. Jeesuses sai Jumal inimlapses, et meie Jumala lasteks saaksime. Piibli sõnadega: „Vaadake, kui suure armastuse Isa on meile andnud: meid hüütakse Jumala lasteks ja seda me olemegi!“ (1Jh 3:1)

Meie rahvale on tähtis, et sünniks rohkem lapsi. Veelgi tähtsam, et oleks rohkem Jumala lapsi, vendi ja õdesid, et oleks armastust ja osadust! Palvetan selle pärast, et Sinagi võiksid jagada oma muret ja rõõmu mõne kristliku sõbraga, et kogeksid jumalateenistustel kogu kristlaskonna kokkukuuluvust. Soovin Sulle õnnistusrikast aastalõppu ja eelseisvat uut aastat. Meie Issanda Jeesuse Kristuse arm, Jumala Isa armastus ja Püha Vaimu osadus olgu Sinuga!

Lugupidamisega Sinu

Andres Pöder
peapiiskop

Jõulupühad lapsepõlvkodus

Piia mälestustes olid jõulud ühed kaunimad pühad. Jõululaupäeval tõi vanaisa metsast laeniulatuva kuuse. Kuusk pidi alati olema suur, ka Piia hilisemas kodus, Tallinna väikeses korteris. Kuuse ehtimine valmistas lastele suurt rõõmu. Riputati külge õunu, piparkooke, pikki komme narmastega otstes, ka klaasehteid ja küünlaid, mis süüdati põlema enne jõulutaadi tulekut. Eks ta selle valguse peale laste juurde jõudiski!

Piia ja ta vennake olid olnud ärevil. Piial oli mitu luuletust ja laulu pähe õpitud. Natuke mäletas ta veel isa õpetatud rootsikeelset jõululaulu „Nu så kommer Julen”, mida aitas meelde tuletada vanaema. Piia luges ja laulis ka väikese venna eest. Kingitusi tõi jõuluvana nii väikestele kui ka suurtele. Enne jõule oli ema palju õmmelnud. Toimetused tehtud, istus ta õmblusmasina taga ja aina töötas. Õmbles ka siis, kui pere juba magas, et pühadeks kingitustega valmis saada. Lapsed said peale riideesemete ka mänguasju, raamatuid ja maiustusi. Rõõmu oli palju!

Jõuluvana. Kristiina Joon, 9 a.

Kui kingitustetooja lahkus, kattis ema laua. Pühadeks oli tapetud siga. Sellest valmistas ema verivorsti ja sülti. Jõuluõhtu peatoiduks oli keedetud seapea kartulite, kaalikate ja porganditega. Oi, kui maitsev oli ema küpsetatud mustika- või pohlamoosipirukas.

Siis võttis grosspapa (emaisa) välja oma vana piibli. Selle vanaaegsete tähtedega piibli olid nad naisega pulmakingiks saanud mehe vanematelt. Igale jõululaupäeval ja pühadel istus kogu pere korra vaikselt, et kuulata vanaisa piiblit. Eks sellega pidid lapsedki harjuma. See oli armas lapsepõlve jõuluõhtu!

Jõulupühi oli kolm. Kahte püha pühitseti. Meenub üks esimene jõulupüha. Ema ja vanaisa ruttasid koolimajja jumalateenistusele. Uut kirikut veel Naissaarel polnud. Piial lubati minna kõrvalmajja kroosu (isaia) juurde. Kaasa võttis ta mänguasjad, mille kuuse alt leidis. Rõõmu kingituste üle tuli ju onupoegadega jagada. Need kaks poissi, üks aasta vanem, teine paar aastat Piiast noorem, Helge ja Heldur, asendasid nüüd kaotatud venda. Isaemal oli viis lapselast. Neist kaks, Astrid ja ka Heldur, kes olid Piiast mõni aasta vanemad, tulid oma vanematega Põhjakülalt. Nad elasid Majakas sõjavälinnakus, kuna nende isa oli sõjavälane.

Lapsed rõõmustasid selle üle, et jõulupuhkusele oli tulnud tädi Lonny. Lonnytanta, nagu lapsed teda hüüdsid, oli laste lemmik. Piia meelest oli ta väga ilus ja kandis nii ilusaid riideid. Tädi töötas laeval Kalevipoeg, mis sõitis Tallinna ja Stockholmi vahet. Kaasa tõi ta toredaid kingitusi. Lastele meeldisid üle kõige üleskeeratavad mänguasjad, nagu autod, loomad ja eriti vahva oli neegripoiss, mis mööda pörandat ringi lippas. Ja tanta mängis koos lastega.

Kroosu tuletas vahepeal meelde, et ka sööma peaks.

Siis algas päeva teine osa. Tanta võttis lapsed kuuse ümber ringi, lauldi ja mängiti ringmänge. Ei tea, kummad rohkem särasid, kas küünlad jõulupuul või laste silmad.

Kui ema õhtul Piiale järele tuli, oli väsinud laps tädi voodis teki all. Seal ta ka uinus.

Eks järgnevadki päevad möödusid lastel lõbusalt. Kui toas mängimisest küllalt sai, müdati õues lumes.

Neil kaunitel pühadel ei tahmanud tuba petrooleumilamp, vaid küünaldesära valgustas nii hinge kui ka maja.

See oli meenutus möödunust: jõulukuu pühad – kuusepuu ja küünalde sära, jõuluvana, emake hea ja kõik armsad lähedased.

Kirik. Kristiina Joon, 9 a.

Peatükk Silvia Joone raamatust Piia, mida müüakse kantseleis Naissaare kabeli taastamise heaks.

Meenutusi suvisest Gammalsvenskby külast Dnepri kaldal

Juba aasta tagasi jõuluajal tekkis Rootsi-Mihkli koguduse juhatuse koosolekul jutuajamise käigus mõte - külastada järgmisel suvel Ukrainas asuvat hiiurootslaste asundust Vanarootsi (Gammalsvenskby) küla. Seostasime tulevast reisi Eesti Vabariigi 90. juubeliaastaga ning peatselt saabuva SOV (Rootsi Hariduse Seltsi) 100. juubeliaastaga ning 80. aasta möödumisega 800 hiiurootslase emigreerumisloa saamisest Rootsi. Reisi eesmärk oli külastada Vanarootsi külas (Gammalsvenskbys) veel alles olevaid vanu hiiurootslasi ja luua kontakte nende järeltulijatega.

Mõte sai teoks kevadel, kui tegime reisiplaani ja tellisime lennukipiletid Tallinn-Simferopol-Tallinna lennule. Meie juhatuse grupiga liitus veel teisigi koguduseliikmeid ja huvilisi, kuni kokku sai 16-liikmeline reisigrupp.

Alustasime oma reisi 7. juuni hommikul Tallinna lennujaamast Krimmi poolsaarele Simferopolisse. Lennujaamas ootas meid ees tellitud väikebuss sõiduks Dnepri-äärsesse Zmijevka külla hiiurootslaste asundusse, mis asub Hersoni oblastis. Meie teekond kestis koos vahepeatustega ligi 6 tundi, sest bussijuhid eksisid mitmel korral keerulistel teedel, kuid lõpuks jõudsime mööda põlluvaheteid siiski õnnelikult kohale. Ees ootasid meid pered, kelle juurde elama asusime. Elasime erinevates peredes, kus oli võimalik rääkida rootsi keeles. Vastuvõtt oli soe ja südamluk ning saime palju kuulda nende elust.

Hiiurootslaste järeltulijaid on alles 200 inimese ringis ja neist umbes 15 inimest räägib veel vanarootsi keelt. Nende saatus on olnud raske. 1781-1782. aastal küüditati Katarina II käsul Hiiumaalt Reigi külast Ukrainasse ligi 1000 hiiurootslast, kellest jõudsid pärast rasket teekonda Dnepri äärde vaid pooled. Hiljem küüditati osa hiiurootslasi jälle, osa emigreerus 1929. aastal Rootsi, kuid tuli paari aasta pärast külla tagasi, mõni neist on sündinud isegi tol ajal Rootsis.

Gammalsvenskby kirikus

Hiiurootslased elavad külas lähestikku ja nendel on kõigil oma majapidamised. Tegeldakse enamasti kartulikasvatusega. Peale pensioni on see tihti pere ainus rahaline sissetulek. Paljud noored on läinud tööle ja edasi õppima lähedalasuvatesse linnadesse, sest külas ei ole selleks erilisi võimalusi. Külastasime kohalikku keskkooli, kus õpib ligi 300 õpilast ning seal töötab rootsi keele klass.

Huvitava elamuse saime külaelust, kus inimesed olid rõõmsad ja lahked ning vähenõudlikud oma lihtsate majapidamistega. Külatänavatel kõndisid vabalt ringi kitsed, lehmad, kanad-kuked. Külas on paar väikest poodi, õllebaar ja postkontor ning apteek, kuid suuremad ostud tehakse lähedalasuvates linnades. Gammalsvenskby küla on piiratud viljakate põldude ja kauni Dnepri jõega, mille kallastelt avaneb maaliline vaatepilt üle laia jõe.

Põhilisteks sõiduvahenditeks külavahel olid külgkorviga mootorrattad, päevinäinud Žigulid ja Moskvitšid, millest ühega sõidutati meid teisel päeval peale saabumist pühapäevasele saksakeelsele jumalateenistusele Schlagendorfi. Kirik oli Saksa riigi abiga üles ehitatud ning seal käisid teenistustel kohalikud saksa päritoluga väljarändajad ja hiiurootslased. Kuna saksa pastor oli läinud ootamatult komandeeeringusse, paluti saksakeelset teenistust läbi viia meie koguduseõpetaja Patrikul.

Kahjuks puudus saksakeelne agenda, kuid meiega kaasa tulnud hiiurootslastest vanatädid leidsid lõpuks saksakeelsed kirikuraamatud ja aitasid ka teenistusel kaasa. Laulis kohalik noortekoor. Pärastlõunal toimus rootsikeelne jumalateenistus endises Gammalsvenkby rootsi kirikus, mida külastavad praegugi hiiurootslased. Kohalike olude tõttu on kirik ümber tehtud vene õigeusu kirikuks ja ehitud ikoonide ning kirevate maalidega. Kirikusse tulles võttis meid vastu kohalik külapreester, kes tutvustas kiriku ajalugu. Teenistust viis läbi meie õpetaja Patrik Göransson. Kirikus puudusid nii klaver kui ka orel, kirikulaule lauldi Helis Oidekivi flöödimängu saatel ja hiiurootslastest memmede ansambel esitas meile vanu rootsikeelseid laule.

Järgneval päeval külastasime kooli, lasteaeda, vanadekodu ja surnuaedu, kus asuvad hiiurootslaste hauad. Tutvusime ka külaeluga.

Reisi neljandal päeval sõitsime sama väikebussiga Gammalsvenkby külast Krimmi poolsaarele Jaltasse, kus peatusime neli päeva. Seal avanes võimalus külastada huvitavaid ajaloolisi paiku, näiteks Vorontsevi lossi, Pääsukesepesa, Massandrat jt. Veel õnnestus meil teha üks pikem väljasõit läbi Sevastopoli Bahtsisaraisse khaani lossi ning sealt edasi mägedes asuvasse Svjato-Uspenski mungakloostrisse, mis on rajatud 8. sajandi lõpul - 9. sajandi algul. Peale suurepärast kloostrielamust sõitsime tagasiteel krimmieestlaste Beregovoje külla (endine Zamruki küla). Seal võttis meid vastu eesti keelt rääkiv proua. Külast on eestlased lahkunud, kuid alles on Eduard Vilde väljak. Surnuaias nägime palju eesti nimega hauatahvleid.

15. juuni hommikul alustasime tagasiteed palavast Jaltast Simferopolisse. Ees ootas lend Tallinna, mis tervitas meid külma ja vihmase suvehommikuga.

Praegugi külmal jõuluajal meenuvad tihti kuumad ja päikeseselised suvepäevad hiiurootslaste juures kaugel Ukrainas.

Karin Berg

*Rõõmsaid jõulupühi ja head uut aastat
soovib Rootsi-Mihkli kogudus!*

